

Teza: nie płacenie czynszu najmu przez radcę prawnego jako delikt dyscyplinarny

Należy odróżnić sytuację, w której dłużnik (obwiniony radca prawny) specjalnie unika spłaty zobowiązań, by ukryć majątek i doprowadzić do szkody po stronie wierzyciela, od sytuacji, gdy dłużnik nie ma zwyczajnie środków za spłatę zobowiązań i mając nadzieję na poprawę swojej sytuacji, wskazuje, iż odpowiednie środki uda mu się pozyskać w najbliższym czasie.

Warszawa, dnia 27 listopada 2018 roku

Sygn. akt: WO-146/18

ORZECZENIE

Wyższy Sąd Dyscyplinarny przy Krajowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie w składzie:

Przewodniczący: Sędziowie:

Protokolant:

SWSD Marek Hamerlik (sprawozdawca) SWSD Jolanta Ruszczak

SWSD Teresa Famulska

Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Wacław Górecki

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2018 roku sprawy **radcy prawnego K. B. (nr wpisu: LB-762)**

obwinionego o to, że:

I.

me regulował w okresie od października 2012 r. do sierpnia 2017 r. na rzecz K. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą K. A. (...) z siedzibą w L. przy ul. (...) wszystkich wymagalnych należności z tytułu korzystania z lokalu użytkowego położonego w L. przy ul. (...), wynikających z wiążącej strony umowy najmu lokalu użytkowego z dnia 11 października 2003 r. wraz z aneksami oraz ustnych ustaleń stron, a po jej rozwiązaniu - należności z tytułu bezumownego (bez tytułu prawnego) korzystania z ww. lokalu użytkowego oraz odsetek ustawowych od zaległości z tego tytułu,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

II.

nie zapłacił w terminie należności zasądzonych na rzecz K. K., wynikających z prawomocnych nakazów zapłaty wydanych przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku VIII Wydział Gospodarczy w dniu 11 kwietnia 2013 r. (sygn. Akt VIII GNc 1410/13) oraz w dniu 13 listopada 2013 r. (sygn. Akt VIII GNc 4687) wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami postępowania,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014

Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

Ili. nie dokonał, po rozwiązaniu umowy najmu lokalu użytkowego zawartej dnia 11 października 2003 r. opuszczenia, opróżnienia oraz wydania lokalu użytkowego położonego w L. przy ul. (...), a tym samym

bezumownie korzystał (bez tytułu prawnego) z przedmiotowego lokalu - pomimo

1

wezwań K. K. do opuszczenia, opróżnienia i wydania lokalu, jak i pomimo upływu terminu na wykonanie zobowiązania do opuszczenia, opróżnienia i wydania ww. lokalu użytkowego określonego ugodą zawartą w dniu 11 października 2016 r. w ramach postępowania mediacyjnego przeprowadzonego przed Mediatorem Centrum Arbitrażu i Mediacji w Lublinie w sprawie o eksmisję (sygn. Akt VIII GC 1294/16) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku Wydział VIII Gospodarczy,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

na skutek odwołania pokrzywdzonego od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie z dnia 8 czerwca 2018 r., sygn. akt D1/2018

na podstawie art. na podstawie art. 62 ust. 1, art. 703, art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 437 § 1 k.p.k. orzeka:

1)

utrzymać w mocy zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie z dnia 8 czerwca 2018 r., sygn. akt D 1/2018 '

2)

na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych obciąży kosztami postępowania w wysokości 1 000 zł (jeden tysiąc złotych) Wyższy Sąd Dyscyplinarny.

Wo-146/18

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie w sprawie o sygnaturze akt D 1/2018 r. orzeczeniem z dnia 8 czerwca 2018 r. uznał obwinionego radcę prawnego K. B. za winnego popełnienia trzech czynów o znamionach deliktu dyscyplinarnego, a to tego, że:

I. nie regulował w okresie od października 2012 r. do sierpnia 2017 r. na rzecz K. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą K. A. (...) z siedzibą w L. przy ul. (...)

22 wszystkich wymagalnych należności z tytułu korzystania z lokalu użytkowego położonego w L. przy ul. (...) , wynikających z wiążącej strony umowy najmu lokalu użytkowego z dnia 11 października 2003 r. wraz z aneksami oraz ustnych ustaleń stron, a po jej rozwiązaniu - należności z tytułu bezumownego (bez tytułu prawnego) korzystania z ww. lokalu użytkowego oraz odsetek ustawowych od zaległości z tego tytułu;

2.

nie zapłacił w terminie należności zasądzonych na rzecz K. K., wynikających z prawomocnych nakazów zapłaty wydanych przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku VIII Wydział Gospodarczy w dniu 11 kwietnia 2013 r. (sygn. Akt VIII GNc 1410/13) oraz w dniu 13 listopada 2013 r. (sygn. Akt VIII GNc 4687) wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami postępowania;

3.

nie dokonał, po rozwiązaniu umowy najmu lokalu użytkowego zawartej dnia 11 października 2003 r. opuszczenia, opróżnienia oraz wydania lokalu użytkowego położonego w L. przy ul. (...), a tym samym bezumownie korzystał (bez tytułu prawnego) z przedmiotowego lokalu - pomimo wezwań K. K. do opuszczenia, opróżnienia i wydania lokalu, jak i pomimo upływu terminu na wykonanie zobowiązania do opuszczenia, opróżnienia i wydania ww. lokalu użytkowego określonego ugodą zawartą w dniu 11 października 2016 r. w ramach postępowania mediacyjnego przeprowadzonego przed Mediatorem Centrum Arbitrażu i Mediacji w Lublinie w sprawie o eksmisję (sygn. Akt VIII GC 1294/16) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku Wydział VIII Gospodarczy.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny powyższe orzeczenie wydał w oparciu o następujący stan faktyczny:

W dniu 11 października 2003 r. pokrzywdzony wraz z M. K. jako współwłaściciele lokalu użytkowego przy ul. (...) w L. zawarli z obwinionym radcą prawnym K. B. umowę najmu tego lokalu.

Obwiniony radca prawny K. B. był zobowiązany płacić czynsz w wysokości 2 533,80 zł. W trakcie łączącej strony umowy radca prawny zrezygnował z

korzystania z części lokalu użytkowego, dlatego strony ustnie ustaliły, że od lutego 2015 r.

,

czynsz zostanie obniżony do kwoty 1 427,20 zł.

W momencie złożenia skargi, tj. w dniu 31 lipca 2015 r. radca prawny K. B. zalegał z zapłatą na rzecz pokrzywdzonego 52 032 zł. Istnienie przedmiotowego zadłużenia potwierdziły prawomocne nakazy zapłaty wydane przez Sąd Rejonowy Lublin Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku VIII Wydział Gospodarczy w dniu 11 kwietnia 2013 r. (sygnatura akt VIII GNc 1410/13) oraz w dniu 13 listopada 2013 r. (w sprawie o sygnaturze akt VIII GNc 4687/13). Na tej podstawie radca prawny K. B. winien zwrócić pokrzywdzonemu kwotę odpowiadającą kwocie należności głównej, a także odsetki za opóźnienie oraz koszty procesu.

Pokrzywdzony kierował do radcy prawnego K. B. pisma zawierające żądania opróżnienia i wydania lokalu użytkowego. Na wniosek pokrzywdzonego wszczęte zostało również postępowanie egzekucyjne. Pismo oraz egzekucja okazały się bezskuteczne.

W trakcie postępowania dyscyplinarnego zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego ustalił, iż kwota zadłużenia wynosiła 72 016 zł, a obwiniony od dnia złożenia skargi uregulował na rzecz pokrzywdzonego jedynie 10 000 zł w dniu 31 grudnia 2015 r.

W dniu 11 października 2016 r. w ramach postępowania mediacyjnego obwiniony i pokrzywdzony zawarli ugodę, w ramach której obwiniony zobowiązał się do opróżnienia zajmowanego lokalu w terminie dwóch miesięcy od jej zawarcia. Obwiniony radca prawny K. B. nie dopełnił obowiązku wynikającego z zawartej ugody.

Na dzień 8 czerwca 2018 r. zadłużenie wynosiło 86 500 zł (bez odsetek ustawowych).

Radca prawny K. B. wyprowadził się z lokalu po wydaniu nakazu eksmisji. Nastąpiło to w obecności komornika.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zebrany materiał dowodowy pozwala na uznanie obwinionego radcy prawnego K. B. za winnego zarzucanych mu czynów. Sąd a quo nie dał wiary wyjaśnieniom, jakoby doszło pomiędzy stronami do sporu co do wysokości roszczenia i jakoby regulował należności w zakresie niespornym.

Ponadto sąd wskazał, że postawa obwinionego była bierna, nie podjął się on bowiem żadnych czynności zmierzających do wyjaśnienia sprawy zadłużenia z pokrzywdzonym. Wręcz przeciwnie, pozwalał na powiększanie się kwoty zadłużenia. Ponadto obwiniony nie

stosował się do prawomocnych rozstrzygnięć sądu cywilnego, co stoi w sprzeczności z etyką zawodu radcy prawnego. Według Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, radca prawny

K. B. naraził na szwank zaufanie publiczne, jakie powinno wiązać się z wykonywaniem zawodu radcy prawnego. Analogicznie sąd ocenił ignorowanie wezwań do opuszczenia, opróżnienia i wydania lokalu po zawarciu umowy.

Stąd też sąd pierwszej instancji wymierzył obwinionemu za pierwszy z zarzucanych czynów karę nagany, za drugi z zarzucanych czynów karę pieniężną w wysokości 4 000 zł, a za trzeci z wymienionych czynów karę nagany. Ponadto orzeczono wobec obwinionego zakaz wykonywania patronatu na lat 5. Sąd kary w powyższym wymiarze uzasadnił faktem, iż radca prawny winien respektować podstawowe zasady obowiązujące radców prawnych, a taką zasadą jest respektowanie faktu, iż zawód radcy prawnego jest zawodem zaufania publicznego. Radca winien mieć również świadomość, iż jego zachowanie w sferze prywatnej może być oceniane w świetle wiążących radców prawnych zasad etyki zawodowej. Jak wyjaśnił Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, na zaufanie to składa się wiele czynników, np. przekonanie o zachowaniu przez wykonującego ten zawód dobrej woli, właściwych motywacji, należytej staranności zawodowej.

Sąd a quo wziął pod uwagę rodzaj naruszeń, względy prewencji indywidualnej, uprzednią niekaralność obwinionego. Nadto Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wskazał, że nie uwzględnił wniosku pokrzywdzonego o wymierzenie radcy prawnemu kary pozbawienia

prawa wykonywania zawodu na 5 lat. Uznał on bowiem, że tym samym radca prawny K. B. nie miałby możliwości zarobkowych, co jednocześnie uniemożliwiłoby mu spłatę zadłużenia. Sąd pierwszej instancji wskazał, że najcięższe gatunkowo kary winny dotyczyć radców prawnych, którzy dopuszczają się czynu zabronionego, bądź też powracają do zachowania nagannego z punktu widzenia etyki zawodowej.

Odwołanie od powyższego orzeczenia w zakresie wniosków pokrzywdzonego. Zarzucił przedmiotowemu rozstrzygnięciu rażącą niewspółmierność kary orzeczonej przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny. W uzasadnieniu odwołania wskazano, iż nie dokona no wystarczającej analizy w świetle legalnych dyrektyw wymiaru kary, określonych przepisami części ogólnej kodeksu karnego. Stwierdzono, że przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd winien mieć na uwadze m.in. motywację obwinionego i sposób jego zachowania. Tymczasem obwiniony miał działać w zamiarze osiągnięcia korzyści majątkowej z powodu niepłacenia czynszu, a jego zachowanie miało być podstępne. Nie dokonał on żadnej, z wyjątkiem jednej wpłaty na kwotę 10 000 zł, wpłaty na poczet swojego zadłużenia. Pokrzywdzony zwrócił uwagę, że uczciwość nakazywała radcy prawnemu opróżnienie lokalu i znalezienie innego,

tańszego w kosztach lokalu, jeśli nie stać go było na uiszczania czynszu. Tymczasem

\

obwiniony radca prawny K. B. próbował zapewniać pokrzywdzonego, że spłaci go, lecz jedynie z opóźnieniem.

Według pokrzywdzonego działanie obwinionego miało charakter zwodniczy, a jego zamiarem było wyrządzenie mu szkody majątkowej. Podkreślił on, że do dnia złożenia odwołania, nie wpłynęły żadne środki na poczet zadłużenia obwinionego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje

Odwołanie pokrzywdzonego nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zarzut rażącej niewspółmierności kary nie jest zasadny. Kara wymierzona przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny mieści się w ramach legalnych dyrektyw wymiaru kary. Zgodnie z art. 741 ustawy o radcach prawnych, w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów I-III kodeksu karnego. Art. 53

§ 1 k.k. znajduje się natomiast w rozdziale VI kodeksu karnego.

Nie oznacza to jednak, iż kara w ramach postępowania dyscyplinarnego może zostać orzeczona w sposób dowolny. Remedium na brak odpowiedniego stosowania art. 53 § 1 k.k. jest odpowiednie stosowanie ro.in. art. 2 § 1 pkt 2 k.p.k., który powszechnie nazywany jest

zasadą trafnej reakcji karnej. Jednym z wymiarów tej zasady jest sformułowana w nauce

1

procesu karnego dyrektywa, która stanowi, iż nikt winni nie powinien ponosić odpowiedzialności większej niż na to zasłużył. Z drugiej strony podkreśla się, że nikt winny nie powinien ponosić odpowiedzialności mniejszej niż na to zasłużył (por. A. Sakowicz, Komentarz do art. 2 k.p.k., nb 4 [w:] A. Sakowicz [red.], Kodeks postępowania karnego . Komentarz, wyd. el. 2018).

Wyższy Sąd Dyscyplinarny podziela ocenę Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego co do adekwatności wymierzonej kary. Stwierdzić bowiem należy, że ocena sądu dotyczyła okresu od października 2012 r. do września 2017 r. W skardze inicjującej postępowanie dyscyplinarne, pokrzywdzony stwierdził, iż nie uregulowano zaległości właśnie od października 2012-r.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, pewne znaczenie dla oceny zachowania obwinionego ma załączona do pisma z dnia 5 września 2016 r., stanowiącego odpowiedź na skargę, decyzja o rozłożeniu zaległości podatkowej obejmującej (k. 51-52) ro.in. właśnie rok 2012. Obwiniony stwierdził w pisemnych wyjaśnieniach (znajduje to również odzwierciedlenie w opisywanej decyzji), że zadłużenie powstało w wyniku ro.in. błędu byłej księgowej). Warto podkreślić, iż łączna wysokość zobowiązań podatkowych została określona na kwotę 73 528,64 zł. Z pisma tegoż wynika, iż w kancelarii obwinionego odbyła się kontrola skarbowa, która dotyczyła okresu od 2007-2011 r. Oznacza to, że kontrola prawdopodobnie odbyła się w 2012 r., biorąc pod uwagę okres przedawnienia zobowiązań podatkowych.

Wbrew twierdzeniom pokrzywdzonego, stwierdzić należy, że działania obwinionego nie miały na celu umyślne wyrządzenie szkody pokrzywdzonemu. Nie było w jego zachowaniu ukierunkowania na wyrządzenie krzywdy. Obwiniony wykazał, że posiadał również inne, poważne zadłużenie, a jego problemy zbiegły się w czasie z okresem jego problemów finansowych.

Fakt ten potwierdza bezskuteczność egzekucji. Czyn obwinionego należy ocenić z

całą stanowczością nagannie poprzez pryzmat zasad etyki zawodowej obowiązujących

\

radców prawnych. Należy jednak odróżnić sytuację, w której dłużnik specjalnie unika spłaty

zobowiązań, by ukryć majątek i doprowadzić do szkody po stronie wierzyciela, zwłokę swoją tłumacząc chęcią zapłaty, od sytuacji, gdy dłużnik nie ma zwyczajnie środków za spłatę zobowiązań i mając nadzieję na poprawę swojej sytuacji, wskazuje, iż odpowiednie środki uda mu się pozyskać w najbliższym czasie. Rację ma pokrzywdzony, że obwiniony winien zachować się w inny sposób, np. szukając innego lokalu. Należy jednak stwierdzić, iż sam pokrzywdzony w skardze wskazał, że w lutym 2015 r. obwiniony zrezygnował z wynajmu części pomieszczeń.

Kara wymierzona przez sąd pierwszej instancji jest adekwatna do rodzaju przewinienia. Jak wskazał Wyższy Sąd Dyscyplinarny w orzeczeniu z dnia 28 listopada 2017 r., sygn. akt WO 132/17 "rażąca niewspółmierność kary zachodzić może tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji a karą, jaką należałoby wymierzyć w następstwie

prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary" . Jak trafnie wskazał Sąd

Najwyższy, "pojęcie niewspółmierności rażącej oznacza znaczną, wyraźną i oczywistą, a więc niedającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą, czyli zasłużoną" (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2017 r., sygn. akt II KK 156/17).

Sąd a quo 'trafnie wskazał, że kara w postaci nagany oraz kary pieniężnej powinna spełnić cele prewencji indywidualnej. Sąd pierwszej instancji orzekł również o zakazie pełnienia funkcji patrona przez obwinionego. Uniemożliwi to obwinionemu wpływanie na młodych adeptów sztuki prawniczej. Dokonano wnikliwej oceny w zakresie funkcji, jaką radca prawny, jako osoba pełniący zawód zaufania publicznego, winien pełnić w społeczeństwie.

Zarzut rażącej niewspółmierności jest zatem nietrafny, albowiem Okręgowy Sąd Dyscyplinarny trafnie i wnikliwie ocenił zachowanie obwinionego, a następnie orzekł proporcjonalną do zachowania radcy prawnego K. B. karę.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Postępowanie odwoławcze doprowadziło bowiem do utrzymania orzeczenia w mocy, a stroną odwołującą nie był obwiniony.